

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

<i>Jméno a příjmení studenta:</i>	Monika Matoušková
<i>Studijní obor:</i>	Speciální pedagogika - vychovatelství
<i>Oponent bakalářské práce:</i>	Mgr. Tomáš Kohoutek
<i>Katedra:</i>	KPP
<i>Název bakalářské práce:</i>	Nezaměstnanost a její psychosociální dopady v jednotlivých etapách života
Volba tématu:	1. Mimořádně aktuální 2. Aktuální pro danou oblast 3. Užitečné a prospěšné 4. Standardní úroveň 5. Neobvyklé
Cíl práce a jeho naplnění:	1. Vhodně zvolený cíl, který byl naplněn 2. Vhodně zvolený cíl, který byl částečně naplněn 3. Vhodně zvolený cíl, který nebyl naplněn 4. Nevhodně zvolený cíl
Struktura práce:	1. Originální – zdařilá 2. Logická – systémová 3. Logická – tradiční 4. Pro dané téma tradiční 5. Pro dané téma nevhodná
Práce s literaturou:	1. Vynikající, použity dosud neběžné prameny 2. Velmi dobrá, použity nejnovější dostupné prameny 3. Dobrá, běžně dostupné prameny 4. Slabá, zastaralé prameny
Vybavení práce (data, tabulky, grafy, přílohy):	1. Mimořádné, funkční 2. Velmi dobré, funkční 3. Odpovídá nutnému doplnění textu 4. Nedostačující
Přínosy bakalářské práce:	1. Originální, inspirativní názory 2. Ne zcela běžné názory 3. Vlastní názor argumentačně podpořený 4. Vlastní názor chybí
Uplatnění bakalářské práce v praxi a ve výuce:	1. Práci lze uplatnit v praxi 2. Práci lze uplatnit ve výuce 3. Vhodná pro publikování 4. Práci nelze příliš využít ani v praxi ani při výuce
Formální stránka:	1. Výborná 2. Velmi dobrá 3. Přijatelná 4. Nevyhovující

- Jazyková stránka:
1. Stylistika a) výborná
b) velmi dobrá
c) dobrá
d) nevyhovující
  2. Gramatika a) výborná
b) velmi dobrá
c) dobrá
d) nevyhovující

Zásadní připomínky k bakalářské práci:

1. **nemám**
2. mám tyto:

Další hodnocení:

Autorka si pro bakalářskou práci zvolila aktuální a prakticky významné téma a prokázala schopnost pojednat o něm komplexně, originálně a s porozuměním.

Teoretická východiska i empirická sonda spolu v rámci práce úzce korespondují, autorka bere při analýze empirických výsledků teoretická východiska přiměřeně v potaz a oba prameny poznatků – literární prameny i vlastní výzkum – konfrontuje i v diskusi a v závěru práce. Projevuje rovněž snahu navrhnout praktické řešení a reflektovat silné a slabé stránky vlastního přístupu – poněkud paradoxně tato část práce bohužel k jednoznačně silným stránkám nepatří.

V teoretické části prezentuje autorka zdařilou kompilaci relevantních a aktuálních literárních zdrojů, jednotlicí linii zřetelně představuje psychosociální význam práce a nezměstnanosti. Zabývá se rolí práce v kulturní evoluci a v kultuře, různými funkcemi a významy práce v ekonomickém, sociálním i psychologickém kontextu, přiměřeně vztahuje práci k možnosti uspoikojení potřeb různé úrovně dle Maslowova modelu potřeb.

Podává i aktuální přehled o situaci v české republice, vysvětluje základní pojmy v sociologickém a ekonomickém kontextu, podává přehled různých forem nezaměstnanosti, věnuje se ohroženým skupinám i změnám ve významu práce a nezaměstnanosti v průběhu životní dráhy a specifikům jejích fází s ohledem k práci a nezaměstnanosti.

Dopady nezaměstnanosti široce charakterizuje v kontextu akutní reakce, psychických dopadů a psychopatologických kategorií (deprese, poruchy osobnosti a chování, užívání psychotropních látek) i dopadů sociálních (stigmatizace, sociální vyloučení, rodina, změna životní úrovně, důsledky pro reprodukční chování). Prokazuje značnou hloubku porozumění všem pojednávaným aspektům nezaměstnanosti, zřejmá je koncepční návaznost empirické sondy na teoretická východiska a patrná je i pečlivá redakční práce na zdůraznění této návaznosti. Jistým nedostatkem (i ve světle později prezentovaných výsledků) je poněkud jednostranně hodnotící pohled na všechny důsledky nezaměstnanosti jako na negativní dopady – práci by mohl obohatit i náznak vnímání některých projevů, postojů a aktivit nezaměstnaných jako projevů zvládnání zátěže nebo autentického a potenciálně efektivního řešení mimořádné, ne však a priori zcela nežádoucí situace. Rozvoj individuální zkušenosti a seberealizace v prostředí jednostranně výkonově zaměřené společnosti může bezpochyby nabývat i na první pohled paradoxních a na první pohled překvapivých podob.

V empirické části práce prezentuje autorka ukázky a rozbor dvanácti rozhovorů s nezaměstnanými různého věku a životní situace. Pozitivní ocenění si zaslouží evidentně dobře navážený kontakt s respondentkami a respondenty i citlivá práce s tématy, o nichž referovali. Zcela adekvátní (a zdaleka ne běžná) je metoda narativního rozhovoru a analýzy, která se, jak autorka správně upozorňuje, používá při prověření subjektivní významové struktury životních

událostí (Hendl, 2005). Tématické okruhy jsou formulovány s ohledem na formu narativního rozhovoru – široce a s ohledem na kontinuitu i zaměřenost vyprávění. Při analýze významových struktur jistě bohatého textového materiálu se autorka soustřeďuje na liminality a stigmata jako základní prvky vyprávění a dále na vnímání nezaměstnanosti respondenty a individuální psychické a sociální dopady nezaměstnanosti. Výsledkem je přiměřeně stručná, kompaktní a přehledná a přirozeně působící struktura základních informací. Díky analýze má čtenář možnost získat plastický obraz o autentické a individuálně specifické situaci každého z respondentů, o obvyklých i méně často vyjádřených jevech a dopadech, o sociálním významu nezaměstnanosti a o jejím vlivu na život respondentů.

Vysokou úroveň zpracování se bohužel nepodařilo vždy udržet v diskusi a v závěru práce.

Menší zastoupení psychických dopadů oproti sociálním by stálo za podrobnější rozbor z hlediska ochoty respondentů o nich hovořit. Výsledky korespondují s názory Vágnerové i Buchtové, neznamená to však, že autorky s výsledky „sympatizují“. Silnou stránkou výzkumu bezpochyby představují narativní rozhovory, rozhodně však proto není slabou stránkou vzorek – pro celou ČR jistě není reprezentativní, při dané formě výzkumu na to však ani nelze aspirovat. Autorka by si měla ujasnit, zda počet rozhovorů představuje přednost práce (s. 79), nebo zda je výzkumný vzorek „slabý“ (s. 80). Osobně se kloním jednoznačně k první možnosti.

Přehnané lpění na „objektivních“ kritériích a „odbornickém“ stylu vede místy v diskusi k až bizarním formulacím („Při zpracování tohoto cíle se stala překvapením častá zkušenost mladých respondentů s ženami, které kvůli nezaměstnanosti otěhotněly. Tento jev se vyskytl především u mladých dospělých“ - s. 80). V téže pasáži označuje rovněž autorka za překvapivá i taková zjištění, o jakých pojednává již v teoretické části a jejich výskyt by ji tedy překvapit neměl – rozhodně ne natolik, aby pro jejich podrobnější rozbor v práci nenacházela místo (pozitivní vnímání nezaměstnanosti – s. 78; negativní zkušenost s Úřadem práce - s. 80).

Pokud by jim alespoň nějaký prostor věnovala, stěží by bez ohledu na kontext současného vývoje personální situace na ÚP navrhopvat zřízení vágně specifikovaného „multidisciplinárního týmu odborníků“, kteří by se měli starat o „psychický stav nezaměstnaných a zmírnit sociální dopady na jejich osobu“ (s. 80). Měla by se spíše zaměřit na stávající možnosti institucionální opory komplexní péče o nezaměstnané (ať již ze strany státních institucí nebo NGO).

Výsledky lze zcela jistě považovat za relevantní, i když výzkumný vzorek není reprezentativní (s. 81); plauzibilita interpretace narativních, tedy kontextuálních údajů však závisí právě i na správném zařazení do historického a politického kontextu.

Je však zřejmé, že autorka pracovala velmi pečlivě, věřím, že práce byla i pro ni obohacující. Pozornost věnovala i stylistické a gramatické úrovni práce – výše uvedené nedostatky se však týkají právě momentů, kdy její úsilí nebylo zcela důsledné. Těchto momentů je v práci bohužel více („pracovní výpověď“, „celková osobnost“, „používají neadekvátní chování“, „kulminuje k depresím“...), v naprosté většině případů je ale zřejmé, co chtěla autorka sdělit.

Celkově je práce velmi zdařilá a v některých ohledech mimořádná. Vzhledem ke jmenovaným nedostatkům se však přikláním k hodnocení „velmi dobře“ - při dobrém průběhu obhajoby a při uspokojivém zodpovězení doplňujících otázek bych však jako oponent souhlasil i s hodnocením „výborně“.

Práce splňuje základní požadavky kladené na tento typ prací, a proto ji doporučuji k ústní obhajobě:

1. ano

2. ne

Navrhovaná klasifikace: 1. výborně

2. velmi dobře

3. dobře

4. nevyhověl

Otázka k ústní obhajobě práce:

1) Můžete přiblížit některé organizace, které v ČR poskytují pomoc a oporu nezaměstnaným, a metody jejich práce?

2) Jak byste podrobněji objasnila negativní zkušenosti některých respondentů s ÚP?

3) Co považujete za základní kritéria negativních dopadů nezaměstnanosti a proč? Na co by si například pracovníci (nebo i nově nezaměstnaní) měli dávat zvláštní pozor a proč?

Datum: 7. 6. 2012

Podpis oponenta bakalářské práce:

Mgr. Tomáš Kohoutek